

Tiia Sillanpää

Ulkonäkö osana nuorisotyöntekijän ammatillisuutta

Ammattilaisten näkemyksiä ulkonäön merkityksestä työssä

Opinnäytetyö

Kevät 2019

SeAMK Sosiaali- ja terveys

Sosionomi (AMK)

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Tutkinto-ohjelma: Sosiaalialan koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Sosionomi (AMK)

Tekijä: Tiia Sillanpää

Työn nimi: Ulkonäkö osana nuorisotyöntekijän ammatillisuutta: ammattilaisten näkemyksiä ulkonäön merkityksestä työssä

Ohjaaja: Tarja Tapio

Vuosi: 2019

Sivumäärä: 42

Liitteiden lukumäärä: 4

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää, mikä merkitys ulkonäöllä on osana nuorisotyön ammatillisuutta eli professiota työntekijän näkökulmasta. Tutkimuskysymyksiä olivat: Millaisia näkemyksiä ohjaajilla on nuorten suhtautumisesta ohjaajien ulkonäköön? Millainen merkitys ohjaajien mielestä ulkonäöllä on heidän työssään?

Opinnäytetyön yhteistyötahona oli Seinäjoen kaupungin nuorisopalvelut. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin puolistrukturoitu teemahaastattelu. Tutkimukseen osallistui viisi (5) haastateltavaa, joista kaksi (2) oli etsivää nuorisotyöntekijää ja kolme (3) nuorisohjaajaa. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina kasvotusten. Aineiston analyysissä käytettiin teemoittelua.

Tutkimuksen avulla selvisi, että työntekijän persoona on tärkeämpi kuin ulkonäkö. Suurin osa haastateltavista oli sitä mieltä, ettei nuorilla olisi odotuksia ulkonäön suhteen, mutta siitä huolimatta ulkonäöllä uskotaan olevan vaikutusta siihen, miten nuoret suhtautuvat työntekijään. Ulkonäköä voidaan hyödyntää työvälineenä siten, että sillä voidaan luoda helposti lähestyttävyyttä ja samaistumista työntekijän ja nuoren välille. Pukeutumista voidaan myös käyttää keinona ehkäistä vastakkainasettelua. Nuorilta saatu palaute on haastateltavien mukaan pääosin positiivista, minkä voidaan päätellä johtuvan ainakin osittain työntekijöiden neutraaliudesta eli asiallisesta pukeutumisesta ja käyttäytymisestä. Voidaan päätellä, että nuorten myönteisessä suhtautumisessa merkittävää on se, että työntekijä vastaa sitä roolia, jossa hän on nuoriin nähden.

Avainsanat: Ulkonäkö, nuorisotyö, persoona, ammatillisuus, ruumiillisuus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Degree Programme in Social Services

Specialisation: Bachelor of Social Services

Author/s: Tiia Sillanpää

Title of thesis: Appearance as part of the profession of youth worker: the views of professionals about the importance of appearance in their work

Supervisor(s): Tarja Tapio

Year: 2019

Number of pages: 42

Number of appendices: 4

The purpose of this thesis was to find out what is the significance of appearance in the youth work from the perspective of employee. The issues of this study were: What kind of views youth workers have about how young people respond to their appearance? What is the significance of appearance to youth workers in their work?

The thesis collaborated with the Youth Services in the city of Seinäjoki. This thesis was implemented as qualitative research. The research material was collected by thematic interviews. In this research there were five (5) participants, two (2) of them were detached youth workers and three (3) of them were youth workers. The interviews were conducted face-to-face as individual interviews. In the analysis of material was used thematising.

The research showed that the personality of worker is more important than the appearance of the worker. Most of the interviewees thought that young people do not have expectations about appearance of worker, but still they believed that the appearance of worker affects what young people think about the worker. The appearance can be used as a tool to create easy approach and identification between an employee and a young person. Dressing can also be used as a means of preventing confrontation. According to the interviewees, feedback from young people is mostly positive, which can be inferred, at least in part, from the neutrality of the workers, i.e. the proper dressing and behaviour. It can be concluded that, in terms of the positive attitude of young people, it is important that the worker plays the role in which he/she is.

Keywords: Appearance, youth work, person, professionalism, embodiment

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO.....	6
2 NUORISOTYÖ	9
2.1 Ammatillisuutta ohjaava lainsäädäntö	9
2.2 Nuorisotyö ja ammatillinen nuorisotyö	9
2.3 Ohjaajuus nuorisotyössä.....	10
3 ULKONÄKÖ JA AMMATILLISUUS.....	11
3.1 Ulkonäkö ja ruumiillisuus.....	11
3.2 Pukeutuminen	13
3.3 Persoonana työvälineenä.....	14
3.4 Ammatillinen identiteetti	15
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	17
4.1 Tutkimusprosessin kulku	17
4.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	17
4.3 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu	18
4.4 Haastattelumenetelmä	18
4.5 Aineiston analyysi	20
4.6 Eettisyys ja luotettavuus tutkimuksessa	21
5 NUORTEN SUHTAUTUMINEN JA ODOTUKSET	24
5.1 Nuorten odotukset työntekijän ulkonäköä kohtaan	24
5.2 Nuorilta saatu palaute ja siihen suhtautuminen	24
6 ULKONÄKÖ TYÖVÄLINEENÄ	27
6.1 Ulkonäön hyödyntäminen sosiaalialan ammatissa	27
6.2 Ulkonäkö uskottavuuden ja auktoriteetin keinona.....	27
7 KEHOLLINEN ULKONÄKÖ	29
7.1 Kehon ja pukeutumisen merkitys.....	29
7.2 Ammatillaisen ulkoinen olemus	30
8 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	32

9 POHDINTA	35
LÄHTEET	37
LIITTEET	42

1 JOHDANTO

Fyysinen ulkonäkö on keskeinen osa ihmisten välistä jokapäiväistä vuorovaikutusta. Ulkonäön perusteella yksilöt voivat toisinaan tehdä toisistaan laajojakin johtopäätöksiä. Ulkonäön kautta voidaan myös ilmentää aktiivisesti omaa identiteettiä sekä kiinnittyä erilaisiin sosiaalisiin ryhmiin. (Sarpila ym. 2017, 1.) Ulkonäkö ja pukeutuminen ovat Bäckin (2013, 49, 51) mukaan inhimillisiä, kateutta aiheuttavia tekijöitä. Sarpila ym. (2017, 86–92) kirjoittavat artikkelissaan ”Onko ulkonäön arvostus noussussa Suomessa?”, että internetin ja etenkin sosiaalisen median ansiosta, ulkonäkövaikutteiden leviäminen on ollut nopeampaa, lisäksi ulkonäköön liittyvät merkitykset ovat monimuotoistuneet.

Nuoruus on siirtymävaihe lapsuudesta aikuisuuteen. Ikävaiheelle ominaista on, että yksilölle tapahtuu merkittäviä fyysisiä ja psyykkisiä muutoksia. Nuoren elämään vaikuttavat yhteiskunta ja kulttuuri sekä niihin vaikuttavat muutokset (Nurmi ym. 2014, 175). Soanjärvi (2011, 26) on sitä mieltä, että muutokset kasvuympäristössä ohjaavat nuoren kehitystä, toimintaa, ajattelua ja valintoja. Houni ja Suurpää (1998, 12) esittivät jo 90-luvun lopulla, että nuori määrittelee itseään suhteessa muuttuvaan ympäristöön ja etenkin ympäristöihin, jotka ovat vanhempien ulottumattomissa. Nykyään sosiaalisen median palvelut mahdollistavat nuorelle toimia lukuisissa ympäristöissä, joihin aikuisella ei ole pääsyä.

Nuorelle on tyypillistä peilata ja vertailla itseään toisiin nuoriin. Nuori vertailee esimerkiksi omaa vaatetustaan muiden nuorten vaatetukseen. Nuoruuteen liittyy ilmiöitä, kuten alati muuttuva nuorisomuoti. Soanjärvi (2011, 26) selvittää, että nuorisokulttuuriset ilmiöt yhdistettynä nuoren herkkyyteen peilata aikakauttansa, edellyttävätkin erityistä ohjausta. Ylen uutisartikkelissa Vänskä selvittää, että itsensä vertailu johtaa herkästi siihen, että nuorelle syntyy paineita. Hän jatkaa, että sosiaalisen median palvelut lisäävät niitä entisestään. Kuvien ottaminen itsestään ja niiden jakaminen kuvapalvelussa, kuten Instagramissa, mahdollistaa sen, että nuoren on helppo kommentoida ja arvostella toisen ulkonäköä. (Yle 28.1.2016.) Murrosikään kuuluu tavallisesti epävarmuus omasta ulkonäöstä, joten ulkonäön voidaan olettaa olevan merkityksellistä nuorille.

Nuorisotyö on kehittynyt alkuperäisestä vapaaehtoisesta toiminnasta siten, että nykyään sitä tehdään myös ammatillisesti (Soanjärvi 2011, 11). Ammatillisen toiminnan tarkoitus on edistää sosiaalista toimintakykyä, yhdenvertaisuutta ja osallisuutta. (L 1285/2016). Nuorisotyön tavoitteena on auttaa ja ohjata nuoria kasvamaan aktiivisiksi, itsenäisiksi yhteiskunnan kansalaisiksi. Lisäksi nuorisotyön tehtäviin kuuluu sukupolvien välisen vuorovaikutuksen edistäminen. (Piirainen 2011, 3.)

Ammatilla eli professionilla tarkoitetaan korkean aseman saavuttanutta ammattia tai ammattikuntaa, jonka edustajat soveltavat työtehtävissään erikoistunutta tieteellistä tietoa. Alun perin professio-termillä on viitattu anglo-amerikkalaisiin ammattikuntiin. Myöhemmin käsite on levinnyt myös yleiseen käyttöön. (Konttinen 1997, 48–49; Nieminen 2000, 32–48.) Airaksisen (1991, 25–26) näkemyksen mukaan ammatti muodostuu ammattikunnan osaamisesta, asemasta ja auktoriteetista. Tiettyjen tietojen ja taitojen kokonaisuus on ammatille ominaista, mutta myös välttämätöntä. Yhtenä merkittävänä tekijänä Airaksinen mainitsee ammatin tiedeperustan.

Opinnäytetyöni tutkimustehtävänä oli selvittää, miten nuorten kanssa työskentelevät sosiaalialan ammattilaiset kokevat ulkonäön merkityksen työssään. Tutkimus on merkittävä alan ammattilaisille ja opiskelijoille sekä nuorille ja heidän vanhemmilleenkin. Aihe on myös yhteiskunnallisesti merkittävä, sillä ulkonäön merkitys ja ulkonäkökeskeisyys vaikuttavat korostuvan koko ajan enemmän ja enemmän, joten niihin liittyviä tutkimuksia tulisi tehdä nykyistä enemmän.

Päädyin tutkimaan ulkonäön merkitystä nuorisotyössä, osana nuorisotyön ammatillisuutta eli professiota, koska aiheena se kiinnosti minua erityisen paljon. Tehdesäni taustatyötä ulkonäköön liittyvistä tutkimuksista huomasin, että ulkonäköä on tutkittu jonkin verran nuorten näkökulmasta. Siitä syystä päätin selvittää opinnäytetyössäni, miten työntekijät näkevät ulkonäön merkityksen työssään. Opinnäytetyöni näkökulman valintaan vaikuttavia tutkimuksia olivat muun muassa Marjo Kamilan (2012) tutkimus *Katsojana ja katsottuna: Opettajan kontrolloitu ulkoasu* sekä Hankaniemen (2014) Pro gradu -tutkielma ”Miltä opettajan tulee näyttää? Näkökulmia opettajan ulkoiseen olemukseen”.

Opinnäytetyön yhteistyön tahoksi valitsin nuorisopalvelut. Nuorisopalveluiden työntekijöiden toimenkuvat vastasivat mielestäni tavoitteeseeni saada tietoa työntekijöiltä, jotka ovat nuorten tai nuorten aikuisten kanssa aktiivisesti ja päivittäin tekemisissä.

2 NUORISOTYÖ

Tässä luvussa käsittelen ammatillista nuorisotyötä ohjaavaa lainsäädäntöä ja määrittelen, mitä nuorisotyöllä tarkoitetaan. Lisäksi selvitän, mitä tarkoittavat ammatillinen nuorisotyö ja ohjaajuus nuorisotyössä.

2.1 Ammatillisuutta ohjaava lainsäädäntö

Käsitys nuorisotyöstä ammatillisessa nuorisotyössä perustuu lainsäädäntöön. Nuorisolain (L 1285/2016) 2 §:n mukaan nuorisotyö tarkoittaa nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa. Etsivä nuorisotyö määritellään nuorisolain 10 §:ssä siten, että sen tehtävänä on

tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille.

Lain sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (L 817/2015) 4§:ssä säädetään työntekijän ammattieettisistä velvollisuuksista. Perus- ja ihmisoikeudet ja toiminnan lainmukaisuus ovat sosiaalialalla tehtävän työn perustana.

Sosiaalihuollon ammattihenkilön ammatillisen toiminnan päämääränä on sosiaalisen toimintakyvyn, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen ja hyvinvoinnin lisääminen. (L 817/2015).

2.2 Nuorisotyö ja ammatillinen nuorisotyö

Nuorisotyön määrittelemiseksi tulee määritellä myös kohderyhmä eli nuoriso. Nuoruudella tarkoitetaan siirtymävaihetta lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoruusiän kehitystä määrää vähintään neljä seuraavaa kokonaisuutta: ajattelutaitojen kehitys, fysiologiset muutokset ja kypsyminen, sosiaalisen kentän laajentuminen ja muutokset sosiaaliskulttuurisessa ympäristössä. (Nurmi 1995, 256–274, Soanjärvi 2011, 26–27.) Yhdistyneet kansakunnat määrittelevät nuoren tilastollisesti 15–24 -vuotiaaksi,

joten kyseisen määritelmän mukaan alle 14-vuotias on lapsi. Kun taas lapsen oikeuksien yleissopimuksen 1. artiklassa alle 18-vuotias määritellään lapseksi. (United Nations, [viitattu 29.3.2019].) Nykyisen nuorilain (L 1285/2016) 3 §:ssä nuorella tarkoitetaan alle 29-vuotiasta.

Nuorisotyötä tehtiin alun alkaen ainoastaan vapaaehtoisesti, kunnes kehittyi tarve saada alalle kouluttautuneita nuorisotyöntekijöitä. Ammatillisen nuorisotyön voidaan ajatella syntyneen Suomessa toisen maailmansodan jälkeen, tarkalleen vuonna 1945, kun nuorisotyön koulutus aloitettiin Tampereen Yhteiskunnallisessa korkeakoulussa. (Soanjärvi 2011, 11, 79, 99.)

Nuorisotyötä ja ammatillista nuorisotyötä on Soanjärven (2011, 99) mielestä haastava erottaa selkeästi toisistaan, koska työn kohteesta ei ole täyttä selvyyttä, vaan se riippuu katsojan näkökulmasta. Nuorisotyössä nuorisolle on olemassa useita eri määritelmiä, joiden mukaan työn kohdetta perustellaan. Tyypillistä on, että nuorisotyötä hahmotellaan julkisesti lähinnä erilaisten harrastetoimintojen kautta. Yhteiskunnallisesti tarve- ja tilannekohtainen määrittely työn kohteesta nuorisotyön sisällä, heikentää nuorisotyön ammatillisuutta ja asiantuntijuutta. Nykyisessä nuorilaissa (L 1285/2016) onkin sen vuoksi määritelty, mitä ammatillinen nuorisotyö tarkoittaa.

2.3 Ohjaajuus nuorisotyössä

Ohjaajuuden määrittelemiseen on olemassa useita eri tapoja. Nuoriso-ohjaajalla työ koostuu lähes täysin ohjaamisesta. Ohjaamisella tarkoitetaan ihmisten kohtaamista, vuorovaikutusta, läsnäoloa ja kasvatuksellista toimintaa. Ohjaajuus eli ohjaajan ammatillisuus rakentuu muun muassa itsetuntemuksesta, yksilöiden- ja ryhmienohjaustaidoista, taidosta kohdata ihmisiä, vuorovaikutustaidoista, suunnittelukyvyistä sekä kyvystä arvioida omaa toimintaa. Nuorten kanssa työskennellessä olennaista ohjaamisessa on kasvatuksellisuus. Nuoriso-ohjaajan työ keskittyy enemmän ryhmänohjaukseen, kun taas etsivä nuorisotyö sisältää enemmän yksilöohjausta. Yksi ohjaajuuden tärkeimmistä, mutta myös haastavimmista taidoista on kohtaamisen taito. (Kalliola ym. 2010, 7–12.)

3 ULKONÄKÖ JA AMMATILLISUUS

Tässä teoriaosuuden kappaleessa käsittelen ulkonäön ja ammatillisuuden yhteyttä sekä selvitän aiheeseen liittyvien keskeisimpien käsitteiden merkityksiä ja aikaisempia tutkimuksia.

3.1 Ulkonäkö ja ruumiillisuus

Ulkonäön käsitteellistäminen on osittain haastavaa, mutta siihen liittyy kuitenkin selkeitä hahmotettavia osia. Ulkonäöllä on esimerkiksi materiaalisruumiillinen pohja, mikä tarkoittaa ruumiin olevan sidoksissa aikaan ja paikkaan. Sosiaalisuuden ja ruumiillisuuden suhteita on teoretisoitu enemmän 1980-luvulta alkaen. Ennen sitä ruumiillisuutta ei ole paljonkaan huomioitu yhteiskuntatieteissä. Ulkonäkö voidaan määritellä useiden eri sosiaalisten määritysten tai merkitysten kautta. Kaunis tai ruma - jaottelu voi olla yksi tapa määritellä ulkonäkö. (Kurki & Rajala 2016, 5–6.) Kinnusen (2008, 39) tutkimus vahvistaa käsitystä siitä, että ruumiinkuvaa, kuten ruumiillista identiteettiä, voidaan pitää sekä subjektiivisena että kulttuurisena. Ihminen peilaa itseään käsityksiin ja ihanteisiin, jotka vallitsevat hänen kulttuurissaan.

Korhonen (2005, 21–24) nostaa esille mieskirjoittajat, joiden mukaan naisten sosiaalinen arvo on mitattu ruumiillisen kauneuden perusteella. Nykyäänkin vielä naisellisista muodoista puhuttaessa viitataan katsojan (miehisen) silmän miellyttämiseen sen sijaan, että puhuttaisiin naisen omasta arvosta. Johanssonin (2007, 136) mukaan ulkoinen olemus ei kerro ihmisestä ja hänen mielestään tärkeintä on sisin. Sisäinen kauneus korvaa mahdolliset kauneuden puutteet ulkoisessa olemuksessa, jolloin keskittyminen voidaan kohdistaa ihmisen ominaisuuksiin, taitoihin ja persoonallisuuteen.

Ikä, sukupuoli ja seksuaalisuus voidaan myös yhdistää ulkonäköön ja ruumiillisuuteen. Länsimaissa käsitys ikääntymisestä on usein lääketieteelliseen ja biologiseen näkökulmaan perustuva (Ikääntymisen määrittely 9.1.2019). Kankaan ja Nikanderin (1999, 13) mukaan ikääntyminen on ymmärretty ensisijaisesti ruumiillisena tapah-

tumana, jossa yksilön keho rapistuu. Etenkin naisilla ulkonäöstä huolehtiminen mielletään osaksi terveyttä. Meikki, pukeutuminen ja plastiikkakirurgia toimivat keinoina viivyttää tai peittää ulkoisia ikämuutoksia.

Sukupuolella tarkoitetaan perinteisen sukupuolijaottelun mukaan joko miestä tai naista. Sukupuoli on kuitenkin käsitteenä monimuotoisempi ja se voi ilmetä monella eri tavalla. Sukupuoli on biologisen ominaisuuden lisäksi juridinen, sosiaalinen, psyykkinen ja aistinen kokemus. Sukupuoli on mahdollista ryhmitellä vaikkapa koe-tun sukupuolen mukaan. (Vilkka 2010, 17, 25.) Väestöliiton mukaan seksuaalisuus voidaan kokea ja ilmaista asenteissa, arvoissa, uskomuksissa ja suhteessa itseen ja toisiin. Seksuaalisuuteen sisältyvät seksuaalinen kehitys, biologinen sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen, suvun jatkaminen sekä sosiaalinen sukupuoli-identiteetti ja siihen liittyvä rooli. (Väestöliitto, [viitattu 12.3.2019].) Nuorena kehon fyysiset muutokset ja seksuaalisuuteen liittyvien asioiden esille nousu, saattavat aiheuttaa hämmennystä. Erityisesti varhaisuoruus on aikaa, jolloin seksuaalisuuteen liittyvät asiat nousevat esille uudella tavalla. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 21.2.2019.)

Ruumiista on tullut keskeinen itseilmaisun väline. Sitä voidaan pitää osana ihmisten identiteettiprojekteja. (Davis 1997, 2; Rantalaiho 2004, 154). Tolonen (2001, 90–92) määrittelee ruumiillisuuden olevan viestintää, kerrontaa itsestä ja omasta asenteesta muita ihmisiä kohtaan. Sarpavaaran (2004, 42) mukaan yleisenä lähestymistapana viimeaikaisessa sosiaalitieteellisessä ruumiillisuustutkimuksessa on käytetty sosiaalista konstruktionismia. Sosiaalinen konstruktionismi tarkoittaa tiivistetysti tutkimuksellista viitekehystä, jonka mukaan sosiaalinen todellisuus sosiaalisessa, kielellisessä vuorovaikutuksessa rakentuu (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Kyrölä ja Harjunen (2007, 17–18) mainitsevat Pohjois-Amerikassa syntyneestä lihavuustutkimuksen suuntauksesta, jota kutsutaan nimellä ”Fat Studies”. Suuntauksen mukaan lihavuudella viitataan usein sosiaaliskulttuuriset normit ylittävään ruumiin kokoon. Ylipainon ja liikalihavuuden määrittelemiseen sen sijaan käytetään painoindeksiä. Ruumiin kokoon ja muotoon liittyviä kysymyksiä on mahdollista tarkastella keskittyen tilannesidonnaisesti suurikokoisuuteen, joka muodostuu suhteessa ympäristöön ja muihin, pienempiin, kevyempiin tai vähemmän tilaa vieviin kehoihin.

Kurki ja Rajala (2016) ovat käsitelleet pro gradu -tutkielmassaan ”Kuka toi on? Ihan vitun ruma: Ulkonäköön kohdistuva arvostelu”, miten tuntemattomat ihmiset arvostelevat julkisesti kielteisellä tavalla toisten ihmisten ulkonäköä. Tutkimustulokset osoittavat, että useimmiten ulkonäköä arvostellaan sellaisissa julkisissa tiloissa kuten baareissa, yökerhoissa, ravintoloissa, kaduilla ja kouluissa. Aineistojen henkilöillä ulkonäköön kohdistuvia loukkausten kohteita ovat olleet paino, hiukset, pukeutuminen ja olemus.

3.2 Pukeutuminen

Yksinkertaisin funktionaalinen määritelmä puvulle on, että puku toimii suojana säältä ja toisten katseilta sekä kosketukselta. Puvulla on fyysisyyden lisäksi myös sosiaalinen ja symbolinen merkitys. Puku saattaa ilmaista pukeutujan maailman, jossa hän elää. Puvulla on siis lisäksi yhteisöllinen ja syvästi ontologinen, ihmisen olemassaoloon liittyvä puoli. (Utriainen 2006, 29.) Kamilan (2012, 28–31) mukaan pukeutuminen sisältää kaiken muokkauksen päälaelta kantapäihin. Verbi pukeutua on tarkoituksellista toimintaa ulkonäön muuttamiseksi. Pukeutuminen substantiivina sen sijaan on ulospäin havaittavaa ruumiin muuntelua. Pukeutuminen on fyysisesti ruumiin peittämistä tai päinvastoin keino paljastaa ruumis.

Pukeutumisen tutkimukseen voidaan liittää ruumiin (body) ja ruumiillisuuden (embodiment) näkökulmat. Pukeutuminen ja ruumis ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa. Laajemmin tarkasteltuna pukeutuminen vertautuu ulkonäköön ja ulkomuotoon, mutta ne eivät ole synonyymeja. Hankaniemi (2014) on Pro gradu -tutkielmassa ”Miltä opettajan tulee näyttää? Näkökulmia opettajan ulkoiseen olemukseen” selvittänyt, että opettajan ulkoisella olemuksella on kokemusten mukaan selkeä merkitys oppimisympäristöön ja esikuvan antamiseen. Ulkoisen olemuksen yksi osatekijä on pukeutuminen.

Vaatetuksen alkuperä alkoi kiinnostaa 1500-luvulla. Löytöretkien ansiosta eurooppalaiset kohtasivat ihmisiä, jotka olivat toisenlaisia ja joilla oli joko merkillinen vaateetus tai ei vaatteita ollenkaan. Vaikka vaatetuksella oli fyysinen funktio, ei vaatteita nähty pelkästään fyysisenä eli ruumiin suojana tai peitteenä. Lisäksi vaatetuksella oli mentaalinen funktio, eli sen koettiin olevan yhteydessä sukupuoleen, uskoon,

magiaan, hierarkiaan sekä yksilön omiin tarpeisiin ja itseilmaisuun. Pukupsykologiassa tutkimuksessa oletuksen mukaan pukeutuminen ja riisuutuminen liitetään osaksi yksilön minäkuvaa. Identiteetin muodostuminen nähdään olevan osoitus sukupuolesta, iästä sekä ammatista ja arvosta, toisin sanoen roolista ja statuksesta. Roolia ja statusta rakennetaan lähinnä vaatteiden ja puvun vaihtamisen keinoin. (Lönngqvist 2008, 24, 65–67.) Freud (2010, 67–69) yhdistää roolin ja statuksen käsitteisiin samastuksen käsitteen. Samastus on psykoanalyysin varhaisin toiseen ihmiseen kohdistuva tunnesidoksen muoto. Freud määrittelee, että samastus toisin sanoen samastuminen on tiivistettynä yksilön egon pyrkimys mukautua jonkin toisen egon kaltaiseksi sekä toimia sen tavoin.

Näkökulmia opettajan ulkoisesta olemuksesta on pro gradu – tutkielma vuodelta 2014. Tutkimuksen tavoite on ollut luoda ymmärrys naisopettajien pukeutumisen merkityksestä heidän työssään ja koulumaailmassa yleisesti valmistuneiden opettajien, luokanopettajaksi opiskelevien ja kuudesluokkalaisten oppilaiden näkökulmista. Tutkimuksessa on osoitettu, että opettajan pukeutumisella on keskeinen merkitys koulumaailmassa. Ulkoisella olemuksella koetaan olevan paljon merkitystä esimerkiksi auktoriteettiasemaan ja tunnilla keskittymiseen. Hankaniemen tutkimuksesta selviää myös se, miten oppilaat suhtautuvat opettajien merkkivaatteiden käyttämiseen. Merkkivaatteita ei nähdä oppilaiden toimesta negatiivisesti, mikäli niitä käytetään hillitysti ja kun niitä käytetään yhdessä niin sanotusti tavallisten vaatteiden ja asusteiden kanssa. (Hankaniemi 2014, 49.)

Kamilan (2012) tutkimuksessa ”Katsojana ja katsottuna – opettajan kontrolloitu ulkoasu” osoitetaan, että opettajien odotetaan käyttökseltään, kuten myös ulkoasultaan, noudattavan tiettyntyyppistä roolimallikansalaista. Ristiriitaista on se, että nykyisessä monikulttuurisessa koulussa oppilaita halutaan kasvattaa suvaitsevaisuuteen ja erilaisuuden hyväksymiseen.

3.3 Persoona työvälineenä

Sanalla ”persona” on alun perin tarkoitettu naamiota. Kyseinen merkitys vahvistaa sen, että jokainen meistä esittää joko alitajuntaisesti tai tietoisesti roolia. Rooli edus-

taa ihmisen omaa käsitystä itsestä, jonka kautta ihminen pyrkii sisäistämään todellisen minäihanteensa. Käsitys roolista muodostaa persoonallisuuden ytimen, jonka myötä ihmisestä kehittyy yksilö, oma persoonansa. (Goffman 1959, 29–32.) Morenon (1987, 63–64) roolikäsitys poikkeaa perinteisestä sosiaalipsykologian roolikäsityksestä, jossa rooli yhdistetään vuorovaikutukseen. Moreno liittää rooliin yksilön persoonan kehityksen, joten hänen rooliteoriansa käsittää vuorovaikutustilanteiden lisäksi mielen sisäisen eli ”intrapyykkisen” toiminnan.

Persoonallisuus on yksilöllinen sielunelämän kokonaisuus, johon kuuluvat eletty ympäristö, se havaintomaailma, jonka fenomenaliseksi keskukseksi subjekti kokee itsensä. Persoonallisuus on funktionaalinen käsite, joten sen ei voida ajatella olevan sama kuin oma eletty minä. (Kaila 1982, 298–299.) Goffman (1959, 86) esittää, että yksilö on yksilö vasta sitten, kun häneltä löytyvät asiaankuuluvat ominaisuudet ja kun hänen esiintymisensä ja ulkoinen olemuksensa noudattavat tasoltaan sosiaaliryhmässä yksilölle asetettuja vaatimuksia.

Ohjaajan tärkein väline käytännön toiminnassa on hän itse. Käytettäessä persoonaa työvälineenä ohjaajalta vaaditaan uskoa itseensä ja siihen, että ohjaajuus onnistuu erilaisissa, toisinaan haastavissa tilanteissa. Tärkeää ammatillisessa ohjaamisessa olisi löytää tasapaino itsensä kehittämisen ja pysyvyyden välillä. (Kalliola ym. 2010, 26–31.)

3.4 Ammatillinen identiteetti

Identiteettiä voidaan tarkastella kolmen eri käsityksen, valistuksen, sosiologisen ja postmodernin subjektin kautta. Valistuksen subjektissa ihmistä pidetään täysin yhtenäisenä yksilönä, joka on varustettu järjellä, tietoisuudella ja toimintakyvyllä. Kyseessä on hyvin individualistinen käsitys subjektista ja hänen identiteetistään. Sosiologisessa subjektikäsityksessä on kyse siitä, että subjektin sisäinen ydin muodostuu suhteessa hänelle merkityksellisten yksilöiden kautta. Toisin sanoen identiteetti on minän ja yhteiskunnan välisen vuorovaikutuksen tuote. Postmodernilla subjektilla tarkoitetaan subjektia, jolla ei ole kiinteää, olemuksellista tai muuttumatonta identiteettiä, vaan se muuttuu koko ajan suhteessa ympäröivien kulttuurijärjestelmien mukaan. (Hall 1999, 21–23.)

Eteläpelto ja Vähäsantanen (2006, 209–211) määrittelevät ammatillisen identiteetin elämänhistoriaan perustuvana käsityksenä itsestä ammatillisena toimijana. Ammatillinen identiteetti sisältää myös käsitykset siitä, mihin ihminen kokee kuuluvansa ja samaistuvansa, minkä hän kokee tärkeäksi ja mihin hän työssään ja ammatissaan sitoutuu. Heikkisen ja Henrikssonin (2001, 209–211) mukaan ammatillinen identiteetti on sitä, kun yksilö tunnistaa olevansa erityinen, hän kuuluu johonkin ja merkitsee toisille jotakin. Sen sijaan ammatti-identiteetillä tarkoitetaan ulkoisen normin tai roolin rakentumista, sisäistymistä ja osoittamista.

Utriainen (2006, 13) käyttää identiteetin määrittelemiseen sosiologista näkökulmaa, jolloin identiteetti tarkoittaa asettumista osaksi todellista tai kuvitteellista yhteisöä. Perinteisestä filosofisesta näkökulmasta tarkasteltuna identiteetti merkitsee jatkuvuutta, kykyä pysyä samanlaisena ajan ja muutoksen halki sekä ylipäättänsä olla olemassa ja tunnistettavissa vähintään itselleen.

Ammatilliseen identiteettiin voidaan liittää myös auktoriteetin ja uskottavuuden käsitteet. Käsitteestä auktoriteetti on olemassa useita eri määritelmiä. Auktoriteetti on sosiaalinen konstruktio eli suhde (Metz 1978, 26, Hallikaisen ja Komun 2015, 11 mukaan). Sivistyssanakirjan mukaan auktoriteetilla tarkoitetaan arvovaltaa tai arvovaltaista henkilöä. Uskottavuuden käsitteeseen voidaan liittää luotettavuus. (Suomisanakirja, [viitattu 27.3.2019].)

Ammatillista identiteettiä määritellessä on myös hyvä selvittää, mitä käsite ammatti tarkoittaa. Tieteellisissä tutkimuksissa ammatin sijaan käytetään profession käsitettä. Professionilla tarkoitetaan korkean aseman saavuttanutta ammattia. Rauas (2014, 32) viittaa Niemiseen (2000, 32–48), jonka mukaan nuorisotyöntekijän ammatti on käynyt kaksi professionaalistumisen vaihetta. Ensimmäinen vaihe on ollut muutos palkattomasta harrastelijasta palkatuksi ja seuraava vaiheessa nuorisotyöntekijän ammatti on saanut oman koulutuksen. Kolmas vaihe on ammattia koskeva tiedollinen monopoli. Vuosituhannen alussa nuorisotyöstä ei Niemisen mukaan ole voinut puhua eriytyneenä tehtävä- ja ammattikenttänä. Professionaalisuutta ovat vahvistaneet muutokset koulutusjärjestelmässä sekä nuorisotutkimuksen kehitys. Muutoksia ja kehitystä nuorisotyössä tapahtuu koko ajan.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa kuvaan tutkimusprosessia kokonaisvaltaisesti. Perustelen tutkimuksessani tekemiäni valintoja tutkimusotteen valinnasta analyysiprosessin loppuun. Lopuksi pohdin tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta.

4.1 Tutkimusprosessin kulku

Valitsin tutkimuksen aiheeni mielenkiinnosta ulkonäköä kohtaan. Nuorten parissa harjoittelua tehdessä minua alkoi mietityttää ulkonäön ja ulkoisen olemuksen merkitys työelämässä. Aloin miettiä opinnäytetyön aihetta alkuvuodesta 2018. Alkuperäinen ajatukseni oli tutkia nuorilla esiintyviä ulkonäköpaineita. Huomasin kuitenkin taustatyötä tehdessä, että kyseisestä aiheesta oli jo tehty jonkin verran tutkimuksia. Lopulta päädyin vuoden 2018 syksyllä siihen, että tarkastelisin ulkonäköä ja sen merkitystä työntekijän näkökulmasta. Rajasin tutkimuksen koskemaan nuorisotyön ammattilaisia profession osana. Opinnäytetyön suunnitelma oli valmis marraskuussa 2018. Lähes valmiin opinnäytetyön esittelin huhtikuun 2019 alussa.

4.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tutkimustehtävänä oli selvittää, miten nuorten kanssa työskentelevät sosiaalialan ammattilaiset kokevat ulkonäön merkityksen työssään. Tutkimuksessa selvitetään ohjaajien näkemyksiä nuorten asennoitumisesta ohjaajan ulkonäköön, ohjaajien kokemuksia, miten he itse kokevat ulkonäön vaikuttavan työssä sekä heidän mielipiteitään siihen, mikä merkitys ulkoisella olemuksella yleisimmin on.

Tutkimusta varten keräsin aineistoa haastattelemalla viittä nuorisopalveluilla työskentelevää ammattilaista. Haastattelu muodostui kolmesta pääteemasta. Ensimmäinen teema oli nuoret ja nuorten suhtautuminen sekä odotukset ulkonäön suhteen. Toisena teemana oli ulkonäkö työvälineenä (mikä merkitys, uskottavuus). Kolmas teema liittyy keholliseen ulkonäköön (keho, pukeutuminen).

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia näkemyksiä ohjaajilla on nuorten suhtautumisesta ohjaajien ulkonäköön?
2. Millainen merkitys ohjaajien mielestä ulkonäöllä on heidän työssään?

4.3 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Hirsjärven, Remksen ja Sajavaaran (2009, 161, 183) mukaan kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on tutkimuskohteen ymmärtäminen ja siinä pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Laadullisen tutkimuksen yleisimpiä aineistonkeruumenetelmiä ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisista dokumenteista koottu tieto (Tuomi & Sarajärvi 2018, 83). Strauss ja Corbin (1998, 11–12) jaottelevat kvalitatiivisen tutkimuksen kolmeen tärkeään osaan: tutkimusmateriaali, esimerkiksi haastattelusta saatu aineisto, materiaalin menettelytavat, joilla tutkimusmateriaalia tulkitaan ja järjestellään sekä tutkimuksen kirjallinen tuotos.

Opinnäytetyön yhteistyön tahona toimii Seinäjoen kaupungin nuorisopalvelut. Tutkimusluvan (Liite 1) saatuani otin yhteyttä sähköpostitse Seinäjoen kaupungin nuorisopalveluiden työntekijöihin. Tutkimusaineiston keräsin haastattelemalla viittä nuorten parissa työskentelevää alan ammattilaista. Valikoin haastateltavat satunnaisesti nuorisopalveluiden nuoriso-ohjaajista ja etsivistä nuorisotyöntekijöistä. Lähetin valitsemilleni haastateltaville etukäteen haastattelurungon (Liite 4) tutustumista varten. Jokainen valitsemani työntekijä suostui haastatteluun. Toteutin haastattelut vuoden 2019 tammikuun ja helmikuun aikana.

4.4 Haastattelumenetelmä

Aiheen sensitiivisyyden vuoksi toteutin haastattelut yksilöhaastatteluina ja kasvotusten. Tallensin haastattelut sekä ääninauhurilla että puhelimen tallentimella. Haastattelut kestivät noin 30–45 minuuttia. Nauhoitetun aineiston litteroin eli kirjoitin

sanasanaisesti puhtaaksi. Litteroitua aineistoa kertyi haastatteluista yhteensä 24 sivua.

Haastattelu tiedonkeruumenetelmänä mahdollistaa suorassa kielellisessä vuorovai-
kutuksessa olemisen tutkittavan kanssa. Yksinkertaisimmillaan haastattelun voi ni-
metä haastatteluksi, jolla on ennalta määrätty tarkoitus. (Hirsjärvi & Hurme 2008,
34, 42.) Suurin etu haastattelulla muihin tiedonkeruumuotoihin verrattuna on jous-
tavuus aineistoa kerättäessä. Aineiston keruuta on mahdollista säädellä joustavasti
tilanteen edellyttämällä tavalla sekä vastaajaa mukaillen. Tutkimustarkoituksessa
haastattelu tulee mieltää systemaattisena tiedonkeruun muotona, jolla on tavoitteet
ja, jonka avulla tavoitellaan luotettavaa ja pätevää tietoa. Haastattelusta tutkimus-
tarkoituksessa puhutaankin tutkimushaastattelusta. (Hirsjärvi 2009, 205–208.)

Haastattelut toteutin teemahaastatteluina. Valitsin teemahaastattelun, koska mene-
telmänä se vastasi mielestäni parhaiten tutkimuksen tarkoitusta. Vaikka teemahaas-
tattelulle tyypillistä onkin avoimuus, siitä huolimatta sillä voidaan saada vastauksia,
jotka vastaavat tutkimuksen tarkoitusta tai tutkimustehtävää. (Tuomi & Sarajärvi
2009, 75.) Toinen haastattelumenetelmän valintaan vaikuttava tekijä oli se, että tee-
mahaastattelussa keskeistä ovat ihmisten tulkinnat asioista ja heidän antamat mer-
kitykset asioille. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 48.)

Tutkimushaastattelut jaetaan kolmeen ryhmään, joihin kuuluvat teemahaastattelun
lisäksi strukturoitu haastattelu eli lomakehaastattelu ja avoin haastattelu. Teema-
haastattelu on lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun välimuoto. Tyypillistä
teemahaastattelulle on, että aihepiirit eli teema-alueet ovat tiedossa, mutta tarkkaa
muotoa ja järjestystä kysymyksissä ei ole. Haastattelu etenee siis tiettyjen keskeis-
ten teemojen mukaan. (Hirsjärvi ym. 2009, 208.) Tässä opinnäytetyössä teemat
asetettiin menetelmälle ominaisesti ennen haastatteluita. Toisin sanoen tutkimus to-
teutettiin tutkijälähtöisesti.

4.5 Aineiston analyysi

Litteroinnin jälkeen aloitin analysoinnin tutkimuskysymysten valossa. Kävin aineiston läpi, erottelin ja merkitsin tutkimukseni kannalta oleelliset asiat. Kokosin tutkimuskysymyksiä mukaillen jokaisen haastateltavan vastaukset erillisiin tiedostoihin teemoittain. Teema-alueisiin purettua tekstiä kertyi aluksi 20 sivua. Pysyökseni perillä haastateltavista käytin merkitsemisessä värikoodeja. Lopuksi loin jokaisesta teemasta omat tiedostot. Tiedostoissa suoritin varsinaisen analyysin eli merkitsin, yliviivaustyökäluä käyttäen, aineistosta tutkimuksen kannalta oleellisimmat esille nousseet asiat, ilmaisut sekä lausekokonaisuudet. Tulososioihin etsin kustakin teematiedostosta mielestäni merkittävimmät ja mielenkiintoisimmat poiminnat.

Tyypillistä laadullisen aineiston analyysille on aineiston ja tutkimusongelman tiivis vuoropuhelu keskenään. Koska aineistosta saa harvoin suoria vastauksia alun perin asetettuun tutkimusongelmaan, vaatii vastauksien saaminen analyttisiä kysymyksiä. Alakysymykset tarkentuvat aineistoon tutustuessa. (Ruusuvuori, Nikander ja Hyvärinen 2010, 13.) Aineiston analysointiin on olemassa monia tapoja. Käytin tässä tutkimuksessa aineiston käsittelyssä analyysimenetelmänä teemoittelua. Teemoittelu mukaan lukien tavallisimpia analyysimenetelmiä laadullisen aineiston käsittelyssä ovat tyypittely, sisällönerittely, diskurssianalyysi ja keskusteluanalyysi (Hirsjärvi ym. 2009, 224). Tuomi & Sarajärvi (2009, 93) selvittävät, että teemoittelu voi olla luokituksen kaltaista, mutta lähinnä siinä korostuu, mitä teemoista on sanottu. Heidän mukaansa teemoittelussa on kyse laadullisen aineiston pilkkomisesta ja ryhmittelystä erilaisten aihepiirien mukaan.

Useimmiten teemat muodostetaan aineistolähtöisesti etsien tekstimassasta yhdistäviä seikkoja haastatteluista, vastauksista ja kirjoitelmista. Teorialähtöinen teemoittelu eli jonkin tietyn viitekehysten tai teorian mukaisesti ohjautuva teemoittelu on myös mahdollista. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Tässä tutkimuksessa teemoittelin aineiston ennalta määrättyjen teemojen alle, mutta aineistosta ei kuitenkaan tullut esille selkeitä luokkia.

Haastattelun vastaukset analysoin siis induktiivisen eli aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Tuomi ja Sarajärvi (2018, 117) määrittävät sisällönanalyysin pe-

rusanalyysimenetelmäksi, joka mahdollistaa dokumenttien systemaattisen ja objektiivisen analysoinnin. Lisäksi sisällönanalyysin pyrkimys on saada tiivistetty ja yleisessä muodossa oleva kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Tutkimukseni toteutui osittain induktiivisesti eli aineistolähtöisesti ja osittain deduktiivisesti eli teorialähtöisesti, koska haastattelu rakentui tiettyjen teemojen pohjalta.

Aineistolähtöisessä tutkimuksessa pääpaino on aineistossa, mikä tarkoittaa, että teoria rakennetaan aineisto lähtökohtana. Deduktiivisella eli teorialähtöisellä analyysillä tarkoitetaan sitä, että tutkimusaineiston analyysi tehdään jo olemassa olevan teorian tai mallin pohjalta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Alasuutari (2011, 120–121) viittaa erottelujärjestelmien tutkimisesta kirjoittaessaan amerikkalaiseen antropologiin ja kielitieteilijään Kenneth E. Pikeen (1945), joka käyttää luokittelussa termejä *etic* ja *emic*. Alasuutari selvittää, että erottelujärjestelmiä tutkittaessa kyse on *emic*-tyyppisten, tekstissä itsessään olevien luokittelujen tutkimisesta. Kyseiseen lähestymistapaan on kuitenkin mahdollista yhdistää sekä *etic*-tyyppisiä luokitteluja että muita analyysitapoja.

4.6 Eettisyys ja luotettavuus tutkimuksessa

Eettiset kysymykset kuuluvat erottamattomasti kaikkeen tutkimustyöhön. Arkisten kysymysten eettinen pohdinta kuuluu tutkijan ammattitaitoon (Clarkeburn ja Mustajoki 2007, 52.) Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestön eettisissä ohjeissa (Talentia 2017, 7) ammattietiikka määritellään lakia laajemmaksi käsitteeksi, koska se ohjaa ammatillista toimintaa ja siihen liittyviä ratkaisuja valintoineen. Sosiaalialan ammattietiikka luo pohjan myös sosiaalityön tutkimuksen etiikalle.

Tieteellisen tutkimuksen suorittaminen hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti on välttämätöntä, että tutkimusta voidaan pitää eettisesti hyväksyttävänä ja luotettavana ja sen tuloksia uskottavina (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6). Tutkijan lisäksi yksittäisen tutkimuksen etiikka on koko tiedeyhteisön ja tutkimusta hyödyntävän yhteisön asia. Tutkimuksen tekijä, tutkimusryhmä ja tutkimusyksikön johtaja ovat vastuussa siitä, että tutkimuksessa noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Lisäksi heidän on huolehdittava tutkimuksen osalta rehellisyydestä ja vilpittö-

myydestä. Eettiset näkökulmat tutkimusprosessissa voidaan jakaa kolmeen luokkaan: tutkimusaiheen eettinen oikeutus, oikean tutkimusmenetelmän valinta ja tutkimusaineiston analyysi ja raportointi anonymisti. (Tuomi 2007, 143, 148.)

Ulkonäön tutkiminen on eettisesti oikeutettua sen yhteiskunnallisen merkittävyyden ja ajankohtaisuuden vuoksi. Ulkonäön merkitystä on perusteltua tutkia myös siitä syystä, että sitä on tutkittu melko vähän. Kasvokkain toteutetuilla haastatteluilla saadaan mielestäni hankittua tavoiteltu tieto, sillä keskusteltaessa sekä haastattelijalle että haastateltavalla saattaa ilmetä sellaisia asioita, joita puhelin- tai sähköpostihaastattelussa tai perinteisessä kyselylomakkeessa ei herkästi ilmene.

Tutkimuksiin osallistuneilla on ehdoton vapaus valita osallistumisen ja osallistumattomuuden väliä. Vapaaehtoisuus päättää, osallistuuko tutkittava tutkimukseen, pysyy voimassa koko tutkimuksen ajan. Tutkittavan on siis mahdollista peruuttaa osallistumisensa, milloin tahansa. Oikeus päättää itseään koskevien tietojen käsittelystä perustuu henkilön itsemääräämisoikeuteen, josta on säädetty sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (L 812/2000) annetussa laissa. Lisäksi henkilötietojen käsittelyssä sovelletaan tietosuojalakea (L 5.12.2018/1050).

Tässä tutkimuksessa haastateltaville annettiin vapaus valita, haluavatko he osallistua tutkimukseen. Jokaiselta haastateltavalta pyydettiin tutkimuslupa kirjallisesti. Selvitin jokaiselle haastateltavalle, että hänellä on mahdollisuus missä tahansa vaiheessa peruuttaa osallistumisensa tutkimukseen. Tässä tutkimuksessa haastateltavien anonymiteetti huomioitiin siten, että haastattelutiedot pidettiin salassa koko opinnäytetyöprosessin ajan. Opinnäytetyön valmistuttua haastattelujen äänitiedostot ja litteroinnin tiedostot poistettiin. Haastateltavien kertomukset ja kokemukset esitettiin siten, ettei niistä ole tunnistettavissa asianomaisia.

Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuuden arviointi jää arvion varaan, sillä luotettavuuden arviointi ja laskeminen samalla tavalla kuin määrällisessä tutkimuksessa, ei ole mahdollista. Yleisiä tieteellisen tutkimuksen luotettavuusmittareita ovat reliabiliteetti ja validiteetti. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tulosten pysyvyyttä ja validiteetilla oikeiden asioiden tutkimista. (Kananen 2014, 146–147.) Validiteetti on Silvermanin (2005, 210–211) mukaan toinen sana totuudelle. Laadullisessa tutkimuksessa ei pitäisi olla puolueellinen tutkimuksen reliabiliteetin suhteen, koska siihen vaikuttaa,

miten tutkija vakuuttaa itsensä ja muut tutkimuksen löydöksillä. Ongelmallista on epävarmuus siitä, perustuvatko tutkimuksen löydökset aidosti kriittiseen tutkimuksen kaikesta tiedosta eivätkä ole tuotosta muutamasta hyvin valitusta esimerkistä.

Laadullista tutkimusta tehdessä aineistoa tarvitaan sen verran, kuin tutkimustehtävän kannalta on välttämätöntä. Yksi tapa selvittää aineiston riittävyys on sen satu-raatio eli aineiston kylläntyminen. Tässä tutkimuksessa päätin lopettaa aineiston keruun viimeisen eli viidennen haastattelun jälkeen, johtuen juurikin aineiston kylläntymisestä. Kylläntymisen käsite voidaan yhdistää tulosten yleistettävyyteen. Aineiston alkaessa toistaa itseään on pienestäkin aineistosta mahdollista tehdä yleisiä päätelmiä. Kylläntymistä voi olla haastava määrittää, sillä siihen vaikuttaa tutkijan kyky tarkastella aineistoa. Lisäksi on vaikea tietää varmasti, ettei uutta tietoa enää ilmaannu. Jossain vaiheessa aineiston keruu on kuitenkin lopetettava. Kylläntymistä voidaankin pitää käytännöllisenä tapana rajata aineiston määrää. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

5 NUORTEN SUHTAUTUMINEN JA ODOTUKSET

Tässä tulosluvussa selvitetään nuorten suhtautumista työntekijöitä kohtaan sekä nuorten mahdollisia odotuksia työntekijän ulkonäön suhteen. Lisäksi selvitetään, miten työntekijät suhtautuvat nuorten antamaan palautteeseen ulkonäöstä.

5.1 Nuorten odotukset työntekijän ulkonäköä kohtaan

Suurin osa haastateltavista on sitä mieltä, että pukeutumisella on mahdollista vaikuttaa nuorten suhtautumiseen. Osa haastateltavista kuitenkin kokee, ettei nuorilla ole odotuksia ohjaajan ulkonäköä kohtaan.

--en oo kokenu semmosta painetta, että multa ois odotettu jotain--. (H2)

Mä en oo ikinä ajatellu, että nuoret odottais multa tavallaan, että mun pitäis pukeutua jollain tietyllä tavalla. (H3)

Haastateltavista suurin osa nostaa esille nuorten odotusten yhteydessä työntekijän persoonan merkityksen. Yksi haastateltavista on sitä mieltä, että persoonan avulla pääsee osaksi nuorten maailmaa. Hänen mukaansa ulkonäöllä voidaan vaikuttaa siihen, samaistuvatko nuoret ohjaajaan ja mielikuvaan, millainen nuoriso-ohjaaja on ja, onko häntä helppo lähestyä. Yhden haastateltavan mielestä pukeutuminen heijastaa henkilön omaa persoonaa ja toisen haastateltavan mielestä vaatteilla nimenomaan luodaan persoonaa.

--persoonalla tehdään se sisääntulo nuorten maailmaan--. (H3)

5.2 Nuorilta saatu palaute ja siihen suhtautuminen

Ohjaajat eivät koe, että nuorten suhtautumisella heidän ulkonäköään kohtaan olisi merkitystä. Nuorten mahdollisia mielipiteitä ei oteta vakavasti. Yksi haastateltavista kokee, että varmuus itsestä työntekijänä on vaikuttanut siihen, ettei nuorten mielipiteillä ole hänelle merkitystä. Haastateltavan mielestä ikä on voinut myös osaltaan vaikuttaa siihen, ettei nuorten mielipiteillä ole merkitystä hänelle.

Mä luulen, ettei tällä ikää oo sillälaila enää. Ehkä vois miettiä, että sillon ku on ehkä alottanu nää työt ja on ollu itekki nuorempi, niin ehkä sillä sitä on voinu ajatellu. En muista oonko mä sitä sillonkaa ajatellu kauheesti. Mutta tässä kohtaa, ku on kauan ollu, niin ehkä sillä ei mulle oo väliä, mitä ne miettii. (H5)

Haastateltavien kokemusten mukaan nuorilta tulee harvoin työntekijän ulkonäköä koskevaa palautetta. Mikäli palautetta tulee, se on haastateltavien mukaan pääosin positiivista. Jotkut haastateltavat mainitsevat, että toisinaan ulkonäkö saattaa herättää huomiota. Ohjaajan merkkivaatteiden käytöstä on tullut myös toisinaan palautetta nuorilta. Yhden haastateltavan mielestä työntekijät voivat käyttää merkkivaatteita, mutta tärkeää olisi hänen mielestään kiinnittää huomiota siihen, miten merkkivaatteita tuodaan esille.

--voi olla merkkivaatteita, mutta miten sä niillä oot. (H3)

Yksi haastateltavista mainitsee, että pukeutumisen tulisi olla neutraalia. Pukeutumisen ei saisi myöskään olla seksuaalissävyyteistä tai provosoivaa. Haastateltavista yhden mielestä provosoiva pukeutuminen saattaisi vaikuttaa siten, että nuoret kiinnittäisivät huomiota pukeutumiseen ja myös kommentoisivat sitä.

Varmasti että jos justiin käyttäs sellasia vaatteita, jotka saattaa kiinnittää huomiota liikaa, mut jos pukeutuu neutraalisti, mikä on ihan hyvä tällä alalla. (H4)

Yksi haastateltava mainitsee sanallisesta väkivallasta sosiaalisessa mediassa. Hän kertoo joutuneensa haukutuksi internetissä. Pari haastateltavaa mainitsee saaneensa nuorilta yksittäisiä seksuaalissävyyteisiä kommentteja. Ohjaajat kertovat, että he ovat kyseisten tilanteiden yhteydessä keskustelleet nuorten kanssa, ettei seksuaalinen kommentointi ole soveliasta.

Mä suhtaudun palautteeseen hyvin kevyesti. Jos joku ei tykkää mun pepusta, niin se on sen oma (mielipide). (H3)

Suurin osa ohjaajista mieltää nuorisotyössä olevien ammattilaisten pukeutumisen olevan rennompaa kuin esimerkiksi virkailijoiden pukeutumisen. Pukeutuminen määräytyy heidän mielestään työpäivän sisällön mukaan. Nuorisotilalla voi olla pukeutuneena esimerkiksi urheiluvaatteisiin, mutta mikäli työpäivään sisältyy virallisia

tapaamisia, vaatteisiin kiinnitetään enemmän huomiota. Pukeutumisen tulisi haastateltavien mukaan vastata sitä roolia, jossa työntekijä on. Yksi haastateltava kertoo, ettei hän ole ollut vielä tilanteissa, joissa pukeutuminen ei vastaisi sitä roolia, jossa hän on.

--ei oo tosiaan tullu sellasia tilanteita, että ikään kuin se pukeutuminen ei kohtaisi sitä roolia, missä mä olen heihin nähden. (H2)

Haastateltava pohtii, että mikäli pukeutuisi virkamaisesti vaikkapa kesäleirille, se aiheuttaisi hänen mukaansa todennäköisesti ihmetystä nuorissa. Pari haastateltavaa mainitsee, ettei juhlava pukeutuminen ole nuorisotyön kuvaa vastaavaa.

--ehkä se olis vähä outoa, jos sä olisit ny vaikka kesäleirillä puku päällä töissä. (H2)

Ettei ehkä voi olla mikkää jakkupuvut päällä voi tulla tänne heilumaan. (H5)

Yksi haastateltava sen sijaan toteaa juhlavan pukeutumisen aiheuttaneen nuorissa ihmetystä.

Tai niinku mä oon joskus käyny työmaalla korkokengissä niin ne kysyy, mihin juhliin sä oot menossa. (H3)

6 ULKONÄKÖ TYÖVÄLINEENÄ

Tämän tulososion tarkoitus on eritellä nuorisotyön ammattilaisten mielipiteitä ulkonäön merkityksestä heidän työssään osana ammatillisuutta. Tulososiossa tarkastellaan ulkonäköä työvälineenä eli miten ulkonäkö asettuu osaksi työntekijän profiilia. Ensiksi selvitetään ulkonäön hyödyntämistä sosiaalialan ammatissa ja toiseksi ulkonäköä uskottavuuden ja auktoriteetin keinona.

6.1 Ulkonäön hyödyntäminen sosiaalialan ammatissa

Omaa pukeutumista voidaan hyödyntää työvälineenä. Osa haastateltavista sanoo pukeutumisen viestivän työntekijän persoonasta. Pukeutuminen voi aiheuttaa vastakkainasettelua tai päinvastoin toimia keinona luoda helposti lähestyttävyyttä nuoren ja ohjaajan välillä. Yksi haastateltava sanoo, että ulkonäköä on mahdollista hyödyntää keinona rohkaista nuorta olemaan oma itsensä. Yksi haastateltava toteaa, että työvälineenä ulkonäköä voidaan hyödyntää ”tyttöjen illoissa”, joissa ulkonäköön liittyvät asiat ovat keskiössä.

Yleensä työntekijän pitää saada olla ihan omana itsenään eikä tätä työtä tehdä niinku vaatteiden tai tämmösten kautta. (H1)

--et saatan käyttää samanlaisia tai samanmerkkisiä vaatteita, ku nuoret, mut tiedostan et siitä on hyötyä, mutta jos mä en tekisi niin niin vaikea ajatella-- (H1)

6.2 Ulkonäkö uskottavuuden ja auktoriteetin keinona

Pukeutumisella voidaan yhden haastateltavan mielestä luoda uskottavuutta. Toisen haastateltavan mukaan uskottavuuteen vaikuttavat persoona, oma käytös, itsevarmuus sekä tietoisuus siitä, mitä on olla ohjaaja. Yhden haastateltavan mukaan pukeutuminen määräytyy tilanteen mukaan. Virallisemmissä tilaisuuksissa, kuten kesätyöinformaatiotilaisuudessa, työntekijän olisi hyvä pukeutua siististi.

--siistit mutta ei semmoset lötkövaatteet.-- (H3)

Ulkonäöllä luodulla ensivaikutelmalla on yhden haastateltavan mielestä vaikutus auktoriteettiin. Yksi haastateltavista sen sijaan kumoaa ajatuksen, että auktoriteettia voisi luoda pelkän ulkonäön avulla. Ulkonäöllä voi hänen mukaansa olla merkitystä auktoriteettiin, mutta se on auktoriteetista puhuttaessa enemmän persoonakysymys. Toinen haastateltavista ei pidä ulkonäköä välttämättä auktoriteettikysymyksenä, vaan nimeää auktoriteetin kokonaisuudeksi, jonka tehtävä on noudattaa rajoja. Yksi haastateltava ilmaisee auktoriteetista, että ohjaajalla on oltava kyky "ottaa tila haltuun", toisin sanoen hänellä on oltava ammatillinen työote ja hänen tulee olla tietoinen roolistaan työssä.

--periaattees ihan saman minkä näkönen sä oot, mutta kun sä tuut ja sanot jotain, niin ihmiset kuuntelee sua ja ikään kuin vaikka sä saat tilanteen rauhoittumaan. (H2)

Yhden haastateltavan mukaan auktoriteetti ja uskottavuus sisältävät monenlaisia asioita. Hän ei myöskään allekirjoita pelkän ulkonäön riittävän auktoriteetin luomiseen. Hänen mielestään auktoriteettiin ja uskottavuuteen voi jollain tapaa vaikuttaa ikä. Suurin osa haastateltavista toteaa, että persoonalla luodaan auktoriteettia ja uskottavuutta. Ulkonäön mielletään olevan vain yksi osa persoonaa.

Ehkä jollain tavalla kuitenkin se ikä tuo sitä uskottavuutta ja auktoriteettia. (H3)

7 KEHOLLINEN ULKONÄKÖ

Tässä tulososiossa on tarkoitus selvittää ulkoisen olemuksen merkitystä yleisesti. Tulososio keskittyy pääosin pukeutumiseen, siihen vaikuttaviin asioihin sekä ammattilaisen ulkoiseen olemukseen.

7.1 Kehon ja pukeutumisen merkitys

Vaatteilla voidaan osan mielestä luoda mielikuvaa ihmisestä. Kaikki haastateltavat pukeutuvat sen mukaan, mikä tuntuu hyvältä. Yksi haastateltavista sanoo pukeutuvansa oman halunsa mukaan, mutta kertoo pitävänsä tärkeänä muiden ihmisten kunnioittamista ja siten kiinnittävänsä siihen huomiota pukeutumisessaan.

Mullei oo koskaa ollu jotain, mitä mä oon seurannu ja että tällasta mulla pitää olla, vaan laittanut päälle, mitä mä haluan. (H2)

Yksi haastateltavista mieltää pukeutumisen nuorisokulttuurien ja alakulttuurien ilmentämisen väyläksi. Haastateltava mainitsee, että hän on hyötynyt alakulttuurille tyypillisestä pukeutumisesta. Hän myöntää olleensa tietoinen siitä, että hän on saanut arvostusta pukeutumisellaan. Haastateltava kumoaa kuitenkin ajatuksen siitä, että pukeutumalla tietoisesti tietyllä tavalla, joka ei vastaisi henkilön todellista tapaa pukeutua, saisi arvostusta osakseen. Hän epäilee sitä, että lavastettu pukeutuminen olisi vakuuttavaa.

pukeutuminen on tavallaan ollu aika tärkeä niinku nuorisokulttuurien ja tiettyjen alakulttuurien ilmentämisen väylä. (H1)

Haastateltavan mukaan ulkonäkö vaikuttaa yleisesti siihen, miten ihmiset suhtautuvat. Ensivaikutelmaan ulkonäöllä on kuitenkin haastateltavan mielestä merkitystä. Hän mainitsee esimerkkinä merkittävän ylipainon, joka voi vaikuttaa ensivaikutelmaan. Etenkin työntekijän kohdalla merkittävä ylipaino voi hänen mielestään luoda ennakkoluuloja ja siten työntekijän ammatillisuuden kyseenalaistamista.

--jos sä oot hirveesti ylipainonen, että jaa sä et pidä ittestäs huolta. Niin vois ajatella, että kuinka sä ny sitte musta voit pitää. (H1)

Ammatillisuus on haastateltavan mielestä kuitenkin tärkeämpää kuin ulkonäkö. Vaikka ensivaikutelma olisikin huono, on ulkoisten tekijöiden karsiutuminen haastateltavan mielestä ajan kuluessa mahdollista.

--olit sä minkä näkönen tahansa, järkevä ihminen on ihminen ihmiselle ja sen ystävyuden tai asiakkuuden syventyessä karsii ne ulkoiset tekijät pois. (H1)

Kehon muokkauksesta puhuttaessa esille nousevat tatuoinnit ja lävistykset. Yksi haastateltavista kertoo tatuointien lisääntyneen nuorten keskuudessa, erityisesti näkyvällä paikalla olevia tatuointeja alkaa olla yhä enemmän. Tatuointien yhteydessä hän mainitsee siitä, että nuoret saattavat kiinnittää huomiota, mikäli työntekijänä poikkeaa yleisestä muotista esimerkiksi persoonallisella pukeutumisella. Toinen haastateltava mainitsee, että työntekijän ”liian persoonallisella” ulkonäöllä, kuten kohtuuttomalla määrällä lävistyksiä, voi olla negatiivinen vaikutus työntekijän ja nuoren välisen suhteen muodostumiselle. Yhdellä haastateltavalla on tavoitteena pyrkiä kehopositiivisuuteen. Hän mainitsee, että ikääntyminen on lisännyt armeliaisuutta ulkonäköön liittyvissä asioissa.

--kauheesti yritän olla sillälaila kehopositiivinen, että vaikka mä ite tuskailisin kilojen kans, niin mä pyrin vahvasti siihen, että mä en tuo sitä lasten kanssa esiin-- (H5)

7.2 Ammatilaisen ulkoinen olemus

Yksi haastateltava mieltää nuoriso-ohjaajan olevan arjen esimerkki nuorille. Yhden haastateltavan mielestä on helpompi päästä nuoren kanssa yhteistyöhön, kun osoittaa omalla olemuksellaan olevan ”tavallinen” ihminen.

--niinku helpommin sä pääset yhteistyöhön, ku sä oot niin sanotusti tavallinen ja tavallaan osaat myös näyttää sen. (H3)

Toinen haastateltava ilmaisee, että työntekijän pukeutumisen on oltava ammatillista, eikä sen saa olla liian provosoivaa. Yksi haastateltavista määrittelee provosoivan pukeutumisen olevan esimerkiksi poliittisesti kantaa ottavaa. Haastateltavat ku-

vailevat sosiaalialan ammattilaisen ulkonäköä ja pukeutumista seuraavasti: neutraali, rento, asiallinen, säädyllinen, siisti ja persoonallinen. Pukeutumista voidaan miettiä myös kohdattavan asiakasryhmän mukaan.

--ei tarvi pukeutua muodin mukaan, mutta et sä voi pukeutua mitenkää sillai mummomaisesti. (H3)

Suurin osa haastateltavista kokee, että naisten tulee kiinnittää huomiota seksuaalisuuteen pukeutumisessa enemmän kuin miesten. Esimerkiksi naisilla avonaisten kaula-aukkojen välttämällä pyritään minimoimaan seksuaalisia signaaleja. Lisäksi seksuaalissävyytteisen pukeutumisen välttämisen tarkoitus on ehkäistä mahdollisten ulkonäköpaineiden syntymistä.

--ei oo ehkä nuoriso-ohjaajalle sopivaa olla avonaisissa kaula-aukossa tai pienissä shortseissa. (H4)

--sun pitää pukeutua säädyllisesti, ei liian paljastavasti niinku monestaki eri syystä nuorten kanssa toimittaessa ja muutenki. (H1)

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tulosten perusteella voidaan päätellä, että ulkonäkö tukee työntekijän ammatillisuutta. Ammatillisista suurin osa kokee, ettei nuorilla olisi odotuksia työntekijän ulkonäköä kohtaan. Tulosten mukaan pukeutumisella on mahdollista vaikuttaa nuorten suhtautumiseen, joten voidaan päätellä, että ulkoisella olemuksella ja ulkonäöllä on merkitystä siihen, miten nuoret suhtautuvat työntekijään. Ulkonäköä tärkeämmäksi mielletään työntekijän persoona. Ulkonäköön olennaisesti liitettävällä pukeutumisella voidaan tuoda ilmi henkilön persoonaa tai päinvastoin luoda persoonaa.

Tutkimus osoittaa, ettei ammattilaisille ole merkitystä, miten nuoret suhtautuvat tai millaisia mielipiteitä nuorilla on ammattilaisten ulkonäköä kohtaan. Työntekijän ammatillisuus ja ikä ovat tekijöitä, joiden voidaan päätellä vaikuttavan siihen, ettei nuorten mielipiteillä ole merkitystä. Tulosten mukaan haastateltavat saavat harvoin palautetta nuorilta ja se on pääosin positiivista. Yksi merkittävä syy, miksi palaute nuorilta on vähäistä ja pääosin positiivista, voidaan päätellä johtuvan työntekijän neutraalista ulkonäöstä, kuten provosoivan pukeutumisen välttämisestä. Palautteen laatuun voidaan osin päätellä vaikuttavan se, että työntekijä vastaa sitä roolia, jossa hän nuoriin nähden on. Työntekijän neutraaliudella on siis työntekijän roolia vahvistava vaikutus.

Tulosten perusteella nuorisotyössä pukeutuminen on rennompaa verrattuna vaikkapa virkatyössä pukeutumiseen. Haastateltavat tarkoittavat rentoudella pukeutumisesta esimerkiksi urheiluvaatteisiin. Huolimatta siitä, että on yleisesti hyväksyttyä pukeutua rennosti, on pukeutumisen kuitenkin oltava asiallista ja toisia kunnioittavaa. Osa haastateltavista nostaa esille myös merkkivaatteet ja niiden käytön. Yhden haastateltavan mielipide siitä, että merkkivaatteiden käyttö on hyväksyttyä, jos niitä ei tuo liikaa esille. Kyseistä näkökulmaa vahvistaa aikaisemmin todettu Hankanien (2014, 49) johtopäätös siitä, että oppilaat eivät näe merkkivaatteita negatiivisesti, kun niiden käyttö on hillittyä ja niitä käytetään yhdessä niin sanotusti tavallisten vaatteiden ja asusteiden kanssa. Suurilta osin työntekijöiden pukeutumista mää-

räävät heidän omat valintansa ja tuntemuksensa. Pukeutumisessa työntekijät kuitenkin kiinnittävät huomiota työpäivän sisältöön. Tulokset vahvistavat käsitystä siitä, että työntekijän ulkonäön tulisi vastata sitä roolia, jossa työntekijä on.

Ulkonäköä on mahdollista hyödyntää työvälineenä siten, että sen avulla voidaan edistää työntekijän ja nuoren välistä samaistumista. Ulkonäköön voidaan Kamilan (2012, 29) mielestä yhdistää pukeutuminen. Pukeutuminen on yksi itseilmaisun keino, jota voidaan hyödyntää vastakkainasettelun ehkäisemisessä ja siten luoda nuorelle mielikuva työntekijästä helposti lähestyttävämpänä. Lisäksi pukeutumisen voidaan päätellä olevan vaikuttamisen tapa. Työntekijä voi oman pukeutumisen välityksellä osoittaa, että erilaisuus on hyväksyttävää ja siten myös rohkaista nuorta olemaan oma itsensä.

Ammattilaisen ulkoisessa olemuksessa tärkeää on huomio siitä, että työntekijä toimii esimerkkinä nuorelle. Esimerkkinä toimiminen nuorille mielletäänkin yhdeksi tärkeäksi tehtäväksi nuorisotyössä. Kalliola ym. (2010, 7–12) selvittävät, että olennaista nuorten ohjaamisessa on kasvatuksellisuus. Se, että työntekijä pyrkii omalla toiminnallaan ja olemuksellaan edistämään hänen ja nuoren välistä yhteistyötä, voidaan sen ajatella synnyttävän luottamusta heidän välilleen ja edelleen auttavan työntekijää toimimaan työssään roolin mukaisesti. Esimerkillisyyttä vahvistaa se, että työntekijöille asiallisuus pukeutumisessa on itsestään selvää. Työntekijä voi antaa esimerkkiä nuorelle vaikkapa säädylisellä pukeutumisellaan tai pukeutuen sään vaatimalla tavalla. Etenkin seksuaalissävytteiseen pukeutumiseen työntekijät suhtautuvat negatiivisesti.

Ulkonäöllä voi tulosten perusteella olla merkitystä niin uskottavuuteen kuin auktoriteettiin, mutta eniten koetaan merkitystä olevan työntekijän persoonalla. Auktoriteetin ja uskottavuuden muodostumiseen vaikuttaa muun muassa työntekijän ammatillinen työote ja se, että työntekijä on tietoinen roolistaan työssä. Lisäksi niihin voi osittain vaikuttaa työntekijän ikä. Ulkonäön voidaan nuorisotyössä ja myös yleisesti ajatella olevan merkittävä ensivaikutelman, mutta myös ihmisten suhtautumisen, osalta.

Pukeutumisen lisäksi ensivaikutelmaan vaikuttaviksi tekijöiksi ulkonäöllisistä seikoista nousevat huomattava ylipaino sekä kohtuuton lävistysten ja tatuointien

määrä. Lävistyksistä ja tatuoinneista voidaan tehdä johtopäätös siitä, että niitä voi olla, jos niitä on kohtuullisesti, eivätkä ne herätä liikaa huomiota. Hankaniemi (2014, 35) on tutkimuksessaan todennut, että suuria ja runsaita lävistyksiä ja tatuointia ei koeta koulumaailmassa sopiviksi. Vaikutelma ihmisestä, tässä tapauksessa työntekijästä, ja ulkonäön perusteella muodostettu ensivaikutelma on kuitenkin mahdollista muuttua ajan kuluessa.

Tutkimuksesta tiivistyy, millaisin adjektiivein sosiaalialan ammattilaisen ulkoista olemusta ja ulkonäköä voidaan kuvata. Ristiriidoista huolimatta haastateltavien mainitsemat adjektiivit ovat perusteltuja ja ne voidaan todeta tutkimustulosten valossa päteviksi. Neutraali, rento, asiallinen, säädyllinen, siisti ja persoonallinen kuvaavat osuvasti sosiaalialan ammattilaisen ulkoista olemusta ja ulkonäköä. Sosiaalialan ammattilaisten lisäksi kyseiset adjektiivit sopivat havainnollistamaan myös muiden alojen ammattilaisten ulkoista olemusta ja ulkonäköä.

9 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen oli mielekästä mutta toisinaan myös haastavaa. Päätin tehdä opinnäytetyön yksin, koska minulla oli kokemusta opinnäytetyön tekemisestä yksin jo aikaisemmista agrologin opinnoista. Koin silloinkin hyväksi olla yksin vastuussa opinnäytetyöstä. Aikataulutus osoittautui opinnäytetyöprosessissa haastavimmaksi, koska suoritin sen aikana viimeisiä opintokursseja. Lisäksi hallinnon harjoitteluni ajoittui keväälle. Aloitin opinnäytetyön teoriaosuuden kirjoittamisen vuoden 2018 lopulla. Alkuvuodesta 2019 keskityin lähinnä haastattelujen toteuttamiseen.

Tutkimusaineiston keruu onnistui mielestäni hyvin ja suunnitellusti. Jokainen valitsemastani työntekijästä osallistui haastatteluun sovitusti ja kaikki haastattelut sujivat ongelmitta. Tutkimuksen luotettavuutta olisi voinut lisätä entisestään haastatteleamalla nykyistä useampaa työntekijää. Päädyin kuitenkin siihen, että viisi teema-haastattelua riittää. Päätöksen aineiston riittävydestä tein, koska viimeisen haastattelun kohdalla tapahtui aineiston saturaatio eli kylläntyminen.

Opinnäytetyöprosessi oli kokonaisuudessaan opettavainen prosessi. Ammatillista kasvuani ajatellen opin etsimään tietoa monipuolisesti eri tiedon lähteistä. Aiheen valinta oli myös mielestäni hyvin onnistunut, koska mielenkiintoni aiheeseen säilyi prosessin loppuun saakka. Huomasin, että mielenkiintoisuus aiheeseen motivoi minua paljon. Voisin hyvinkin tehdä aiheesta laajemman tutkimuksen esimerkiksi mahdollisissa jatko-opinnoissa.

Aihetta voisi tutkia edelleen siten, että selvittäisi nuorten mielipiteitä ohjaajien ulkonäöstä. Nuorten mielipiteiden tutkiminen saattaisi vahvistaa tässä tutkimuksessa saatuja tuloksia. Lisäksi nuorten näkökulman tutkiminen tuottaisi tietoa, miten merkittävä ulkonäkö voi olla nuorille. Aihetta voisi tutkia myös siten, että selvittäisi, miten miesten ja naisten mielipiteet ulkonäkökysymyksissä mahdollisesti toisistaan eroavat. Yksi vaihtoehto vielä olisi tutkia ulkonäön merkitystä laajemmin toteuttaen tutkimus kvantitatiivisena eli määrällisenä. Aineiston voisi siinä tapauksessa kerätä kyselylomakkeen avulla. Lisäksi aiheeseen voisi saada erilaisen näkökulman, mikäli nuorisohjaajien ja etsivien nuorisotyöntekijöiden sijasta haastattelisi lastensuoje-

luyksiköissä nuorten parissa työskenteleviä sosiaalialan ammattilaisia. Erilaista näkökulmaa voisi saada myös koulumaailmasta haastatteleamalla esimerkiksi koulukuraattoreita.

Lopuksi haluan kiittää Seinäjoen kaupungin nuorisopalveluita halusta toimia tämän opinnäytetyön yhteistyön tahona. Erityiset kiitokset tutkimukseen osallistuneille nuorisotyön ammattilaisille, jotka osallistuivat haastatteluihin ja, jotka siten mahdollistivat tämän tutkimuksen tekemisen. Olen kiitollinen teidän aidosta halustanne ja mielenkiinnostanne olla osana opinnäytetyöni toteutumista.

LÄHTEET

- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 4. uud. p. Tampere: Vastapaino.
- Bäck, M. 2013. Kateuden viestiminen. Teoksessa: P-L. Vesterinen (toim.) 2013. Kateus työelämässä. Jyväskylä: PS-kustannus, 35–53.
- Clarkeburn, H. & Mustajoki, A. 2007. Tutkijan arkipäivän etiikka. Tampere: Vastapaino.
- Davis, K. 1997. Embodied Practices. Feminist Perspectives on the Body. London: Sage.
- Eteläpelto, A. & Vähäsantanen, K. 2006. Ammatillinen identiteetti persoonallisena ja sosiaalisena konstruktiona. Teoksessa: A. Eteläpelto & J. Onnismaa (toim.) 2006. Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Eteläpelto, A. & Vähäsantanen, K. 2010. Ammatillinen identiteetti persoonallisena ja sosiaalisena konstruktiona. Teoksessa: T. Asunmaa & P. Räihä (toim.) Samalta viivalta 4. Valtakunnallisen kasvatusalan valintayhteistyöverkoston (VA-KAVA) kirjallisen kokeen aineisto 2010. Jyväskylä: PS-kustannus, 45–68.
- Freud, S. 2010. Joukkopsykologia ja egoanalyysi. Vantaa: Moreeni.
- Goffman, E. 1959. Arkielämän roolit: Oikeille jäljille rooliviidakossa. Porvoo: WSOY.
- Hall, S. 1999. Identiteetti. Tampere: Vastapaino.
- Hallikainen, E. & Komu, M. 2015. Nuorten ja kokeneiden opettajien kokemuksia auktoriteetin rakentumisesta ja kehittymisestä. [Verkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma. [Viitattu 27.3.2019]. Saatavana: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/48032/URN:NBN:fi:juu-201512093944.pdf?sequence=1>
- Hankaniemi, E. 2014. Miltä opettajan kuuluu näyttää? Näkökulmia opettajan ulkoiseen olemukseen. [Verkojulkaisu]. Tampere: Tampereen yliopisto. Kasvatus-tieteiden yksikkö, luokanopettajakoulutus. Pro gradu -tutkielma. [Viitattu 12.3.2019]. Saatavana: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/95189/GRADU-1397475843.pdf?sequence=1>
- Heikkinen, A. & Henriksson, L. 2001. Kansallisten toimialojen rakentajista ylikansallisten organisaatioiden sekatyöläisiin. Teoksessa: A.-H. Anttila & A. Suoranta (toim.) Ammattia oppimassa. Väki Voimakas 14. Tampere: Työväen historian ja perinteen tutkimusseura, 206–263.

- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistokustannus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Tammi.
- Houni, P. & Suurpää. L. 1998. Johdanto. Teoksessa: Houni, P. & Suurpää. L. (toim.) Kuvassa nuoret. Tampere: Tampere University Press, 9–24.
- Ikääntymisen määrittely. 9.1.2019. Vernerinet – verkkopalvelu kehitysvammaisuudesta. [Verkkosivu]. [Viitattu 27.3.2019]. Saatavana: <https://seamk.libguides.com/KirjallistenToidenOhje/lahdeluettelonlaatiminen>
- Johansson, T. 2005. Täydellinen minä? Rajat vaatimuksille. Helsinki: Edita.
- Kaila, E. 1982. Persoonallisuus. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Kalliola, T., Kurki, A., Salmi, M. & Tamminen-Vesterbacka, T. 2010. Matkalla ohjaajuuteen. Helsinki: Kirjapaja.
- Kamila, M. 2012. Katsojana ja katsottuna: Opettajan kontrolloitu ulkoasu. [Verkkajulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 110. [Viitattu 16.11.2018]. Saatavana: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/41479/978-951-39-5236-5_Kamila.pdf?sequence=1
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu -sarja.
- Kangas, I. & Nikander, P. (toim.) 1999. Naiset ja ikääntyminen. Helsinki: Gaudeamus.
- Kinnunen, T. 2008. Lihaan leikattu kauneus: Kosmeettisen kirurgian ruumiillistuneet merkitykset. Helsinki: Gaudeamus.
- Konttinen, E. 1997. Professionaalinen asiantuntijatyö ja sen haasteet myöhäismodernissa. Teoksessa: J. Kirjonen, P. Remes, A. Eteläpelto (toim.) Muuttuva asiantuntijuus. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 48–61.
- Korhonen, A. 2005. Silmän ilot: kauneuden kulttuurihistoriaa uuden ajan alussa. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Kurki, E. & Rajala, I. 2016. ”Kuka toi on? Ihan vitun ruma” – Ulkonäköön kohdistuva arvostelu. [Verkkajulkaisu]. Tampere: Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö, sosiaalipsykologia. Pro gradu -tutkielma. [Viitattu

16.11.2018]. Saatavana: <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/99033/GRADU-1464010927.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kyrölä, K. & Harjunen, H. (toim.) 2007. Koolla on väliä! Lihavuus, ruumisnormit ja sukupuoli. Helsinki: Like.

L 5.12.2018/1050. Tietosuojalaki.

L 1285/2016. Nuorisolaki.

L 817/2015. Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä.

L 22.9.2000/812. Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista.

Lönnqvist, B. 2008. Vaatteiden valtapeli: näkymättömän kulttuurianatomia. Helsinki: Schildt.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 21.2.2019. 12–15-vuotiaan seksuaalinen kehitys. [Verkkosivu]. [Viitattu 13.3.2019]. Saatavana: <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotiaan-seksuaalinen-kehitys/>

Metz, M-H.1978. Classrooms and Corridors. The Crisis of Authority in Desegregated Secondary Schools. California: University of California Press.

Moreno, J.L. & Fox, J. 1987 (ed.) The Essential Moreno: Writings on Psychodrama, Group Method, and Spontaneity. [Verkkokirja]. New York: Springer Publishing Company. [Viitattu 10.5.2019]. Saatavana ProQuest Ebook Central -palvelusta. Vaatii käyttöoikeuden.

Nurmi, J-E. 1995. Nuoruusiän kehitys: etsintää, valintoja ja noidankehiä. Teoksessa: P. Lyytinen, M. Korhokangas & H. Lyytinen (toim.) Näkökulmia kehityspsykologiaan. Porvoo: WSOY, 256–274.

Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Oinas, E. 2001. Ruumiita akatemiassa! Sosiaalitieteellistä välttelyä, innostusta ja teoretisointia. Teoksessa: A. Puuronen & R. Välimaa (toim.) Nuori ruumis. Helsinki: Gaudeamus, 17–29.

Piirainen, P. 2011. Nuorisotyö tukee nuorten kasvua ja elämänhallintaa. Teoksessa: Akavan Erityisalat ry ja Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat ry. Miksi nuorisopalveluita tarvitaan? [Verkojulkaisu]. Ammattina nuorisoala: Akavan Erityisalojen ammattijulkaisu 2/2011. [Viitattu 12.5.2019]. Saatavana: https://www.akavanerityisalat.fi/files/4582/Ammattina_nuorisotyontekija.pdf

- Rantalaiho, L. 2004. Tieteiskirjallisuuden työruumis. Teoksessa: E. Jokinen, M. Kaskisaari, & M. Husso (toim.) Ruumis töihin!: Käsité ja käytäntö. Tampere: Vastapaino. 153–175.
- Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. 2010. Haastattelun analyysin vaiheet. Teoksessa: J. Ruusuvuori, P. Nikander & Hyvärinen, M. (toim.) Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. [Verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. [Viitattu 23.2.2019]. Saatavana: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>
- Sarpavaara, H. 2004. Ruumiillisuus ja mainonta. Diagnoosi tv-mainonnan ruumiillisuuspresentaatiosta. [Verkkojulkaisu]. Tampere: Tampereen yliopisto. Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos. Väitöskirja. [Viitattu 31.3.2019]. Saatavana: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/67380/951-44-5953-9.pdf?sequence=1>
- Sarpila, O., Pajunen, T., Kekäläinen, S. & Åberg, E. 2017. Onko ulkonäön arvostus nousussa Suomessa? [Verkkolehtiartikkeli]. Yhteiskuntapolitiikka 82 (1). 86-92. [Viitattu 16.3.2019]. Saatavana: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/134736/YP1701_Sarpila_ym.pdf?sequence=1
- Silverman, D. 2005. Doing Qualitative Research. 2nd Edition. London: SAGE Publications.
- Soanjärvi, K. 2011. Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kehyttämässä. [Verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 413. Väitöskirja. [Viitattu 2.3.2019]. Saatavana: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/27118/9789513943370.pdf>
- Strauss, A & Corbin, J. 1998. Basics of Qualitative Research. Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory. 2nd Edition. United States of America: SAGE Publications.
- Suomisanakirja. Ei päiväystä. Auktoriteetti. [Verkkosivu]. [Viitattu 27.3.2019]. Saatavana: <https://www.suomisanakirja.fi/auktoiteetti>
- Talentia. 2017. Arki, arvot ja etiikka. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. [Verkkojulkaisu]. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. [Viitattu 27.3.2019]. Saatavana: http://talentia.e-julkaisu.com/2017/eettiset-ohjeet/docs/Talentia_Etiikkaopas_2017.pdf
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 14.11.2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. [Verkojulkaisu]. [Viitattu 3.5.2019]. Saatavana: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- United Nations. Ei päiväystä. Frequently asked questions. [Verkkosivu]. [Viitattu 29.3.2019]. Saatavana: <https://www.un.org/development/desa/youth/what-we-do/faq.html>
- Utriainen, T. 2006. Alaston ja puettu: Ruumiin ja uskonnon ääret. Tampere: Vastapaino.
- Viisteensaari, J. 2018. Nuorten kokemuksia ulkonäköpaineista ja sosiaalisista paineista. [Verkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta, opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma. [Viitattu 16.11.2018]. Saatavana: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/57724/URN:NBN:fi:ju-201804232331.pdf?sequence=1>
- Vilka, H. 2010. Sukupuolen ja seksuaalisuuden kohtaaminen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Väestöliitto. Ei päiväystä. Seksuaalisuus. [Verkkosivu]. [Viitattu 12.3.2019]. Saatavana: <http://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/>
- Yle. 28.1.2016. Nuori häpeää ulkonäköään eikä sitä voi estää – kasvata itsetuntoa jo lapsena. [Verkkosivu]. [Viitattu 14.5.2019]. Saatavana: <https://yle.fi/uutiset/3-8628206>

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa-anomus

Liite 2. Saatekirje

Liite 3. Haastattelusuostumus

Liite 4. Teemahaastattelurunko

Liite 1. Tutkimuslupa-anomus

Tutkimuslupa-anomus

Tutkimusluvun anoja/anojat	Tiia Sillanpää
Yhteystiedot (osoite, puhelin, s-posti)	Vuokonkatu 3 B 8, 60519 Hyllykallio 040 758 9825 tiia.h.sillanpaa@seamk.fi
Oppilaitos, jossa tutkimuksen ohjaus tapahtuu ja ohjaajan nimi	Seinäjoen ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveysalan yksikkö Tiina Tiilikka, tiina.tiilikka@seamk.fi
Tutkimuksen nimi	Ulkonäkö ja sen merkitys nuorten kanssa työskenteleville sosiaalialan ammattilaisille - Ammattilaisten ajatuksia ja kokemuksia ulkonäköön liittyen
Tutkimuksen tarkoitus	Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, miten nuorten kanssa työskentelevät sosiaalialan ammattilaiset kokevat ulkonäön sekä millainen merkitys ulkonäöllä on ammatissa.
Aineiston keruu ja arvioitu ajankohta	Tutkimusaineisto kerätään teemahaastattelulla haastatellen noin 5-6 henkilöä. Haastatteluun osallistuvat ovat nuoriso-ohjaaja ja etsiviä nuorisotyöntekijöitä. Arvioitu ajankohta joulukuun ja tammikuun 2018 aikana.
Tutkimuksen arvioitu valmistumisaika	Toukokuu 2019
Päiväys ja allekirjoitus	7.12.2018 <i>Tiia Sillanpää</i>

Päätösnumero:

Päätän myöntää tutkimusluvun edellyttäen, että

- asiakkaiden tutkimukseen osallistuminen on ehdottoman vapaaehtoista
 haastattelussa ja havainnoinneissa saatujen tietojen osalta noudatetaan salassapitovelvollisuutta
 tutkimuksessa yksittäiset henkilöt eivät saa olla tunnistettavissa
 yksi kappale tutkimuksesta luovutetaan maksutta sosiaali- ja terveyskeskukselle

 Tutkimuslupahakemus hylätäänSeinäjoella 17/12/2018

Pekka Kantamäki

 Pekka Kantamäki
 allekirjoitus ja nimenselvennys

Tutkimussuunnitelma on liitettävä anomuksen mukaan.

Postitusosoite: Sosiaali- ja terveyskeskus, Hallintopalvelut, Atvar-Aallon katu 9 C, PL 229,

Liite 2. Saatekirje

Hyvä sosiaalialan ammattilainen!

Olen sosionomiopiskelija Tiia Sillanpää Seinäjoen ammattikorkeakoulusta. Opin-
näytetyön aihe on ulkonäkö ja sen merkitys sosiaalialan ammatissa nuorten kanssa
työskennellessä. Aineistoa kerätään haastattelemalla nuorisohjaajia ja/tai nuori-
sotyöntekijöitä.

Tarkoitus on selvittää, millainen merkitys nuorten suhtautumisella ja odotuksilla ulko-
näköön liittyen on työssä, miten ulkonäköä voidaan hyödyntää työvälineenä sekä
millainen merkitys fyysisellä ulkonäöllä, esim. pukeutumisella, on ammattilaisten nä-
kemysten ja kokemusten mukaan.

Tutkimusaineiston keruu tapahtuu teemahaastatteluilla. Haastattelu tapahtuu kas-
vokkain, se on yksilöhaastattelu ja se tallennetaan ääninauhurilla. Haastatteluun ku-
luu aikaa arviolta noin 1 tunti. Tutkimusaineiston säilyttäminen tapahtuu eettisten
toimintaohjeiden mukaan eli aineisto pidetään salassa ulkopuolisilta opinnäytetyö-
prosessin aikana. Opinnäytetyön valmistuttua tutkimusaineisto hävitetään. Aineis-
toa tarkastellaan ryhmä tasolla, joten haastateltavia ei voida tunnistaa valmiista
opinnäytetyöstä.

Tutkimuksen arvioitu valmistumisajankohta on toukokuu 2019. Tämän jälkeen opin-
näytetyö on luettavissa Theseus-julkaisuarkistossa ja lisäksi opinnäytetyöstä toimi-
tetaan versio Seinäjoen kaupungin nuorisopalvelulle.

Ystävällisin terveisin

Tiia Sillanpää

tii.h.sillanpaa@seamk.fi

puh. 040 758 9825

Liite 3. Haastattelusuostumus

Haastattelusuostumus

Annan suostumukseni ääninauhoitukseen haastattelun aikana, jossa kerätään tietoa ulkonäöstä ja sen merkityksestä sosiaalialan ammatissa nuorten kanssa työskennellessä.

- Haastattelua käytetään ainoastaan opinnäytetyön tutkimusmateriaalina
- Haastattelu nauhoitetaan ääninauhurilla ja/tai puhelimella, jonka jälkeen materiaali kirjoitetaan puhtaaksi kirjalliseen muotoon. Kun tarvittava aineisto on hyödynnetty opinnäytetyöhön, ääninauhotteet sekä kirjallinen haastattelu-materiaali hävitetään.
- Haastattelun toteutus ja tutkimusaineiston käsittely tapahtuvat luottamuksellisesti.
- Haastattelun vastaukset käsitellään anonyymisti, joten yksittäistä henkilöä ei voida tunnistaa valmiista opinnäytetyöstä.

Allekirjoitus ja nimenselvennys

Paikka ja aika

Opinnäytetyön tekijä:
Tiia Sillanpää
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

Liite 4. Teemahaastattelurunko

Nuoret ja nuorten suhtautuminen ja odotukset

1. Millaisia odotuksia kokemuksiesi mukaan nuorilla on ulkonäköön liittyen?
2. Mikä merkitys sinulle on nuorten suhtautumisella ulkonäköön?
3. Millaista palautetta saat nuorilta omaan ulkonäköösi liittyvistä asioista?
 - Miten suhtaudut palautteeseen?

Ulkonäkö työvälineenä

1. Miten ulkonäköä voidaan hyödyntää työvälineenä sosiaalialan ammatissa?
2. Miten ulkonäköä voidaan mielestäni hyödyntää uskottavuuden keinona?
3. Millainen vaikutus ulkonäöllä on mielestäsi esimerkiksi auktoriteettiin?

Fyysinen ulkonäkö (keho ja pukeutuminen)

1. Mitä keho ja pukeutuminen merkitsevät sinulle?
 - muoti
 - meikit tai muu ehostus
 - kehon muokkaus
2. Millainen vaikutus nuorten mielipiteillä on esimerkiksi pukeutumiseen?
3. Miltä sosiaalialan ammattilaisen tulee näyttää? Entä miten pukeutua?
 - ammatillisuus
 - esimerkkinä toimiminen